

Вітька + Галя, або Повість про перше кохання (скорочений переказ по главах)

Валентин Чемерис

Валентин Чемерис

Вітька + Галя, або Повість про перше кохання

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Частина перша. Дуель

25 липня 1964 року в селі Великі Чаплі мала відбутися дуель: Вітька Горобець з Петром Білим мали стрілятися вогнепальною зброєю. Першим мав стріляти Вітька. Секунданти: Федько Котигорошко (старший) та Юрко Гречаний.

Ввечері перед дуеллю Федько Котигорошко повчав Вітьку, що цілу ніч спати не можна. Врешті, Федька покликала мама.

Вітька зітхає: може це його остання ніч, а завтра лежатиме з простреленими грудьми. Батько кличе Вітьку. Під вусом Батька мигнула ледь помітна іронічна посмішка і зникла. Хлопець хоче спати, але згадує наказ секунданта ходити всю ніч по хаті і думати про даму свого серця. Хлопець натикається на стільці, батько кричить не заступати йому лампу, а мама подумала, що в сина болить живіт. Вона гріє пісок, щоб прикласти до живота. І так, з піском на животі, Вітька засинає.

Хлопцеві чотирнадцять неповних років, він відчайдушно закохався у Гальку Козачок, завтра він за неї стрілятиметься. Хлопець і дівчина знайомі з дитинства. Може, Вітька закохався тоді, коли Галька навчила його свистіти. Одного разу вона так засвистіла, що діда Свирида тіпонуло і оселедці, які він ніс з магазину, не загорнені, опинились у калюжі.

А скільки з Галькою та з Федьком Котигорошком було зроблено набігів на баштани і сади, скільки передрали гороб'ячих та сорочачих гнізд, скільки перекупалися у ставку, скільки переходили у школу, перехапали двійок, скільки билися і скільки мирилися... Вітька ніколи й не думав, що в Гальку Козачок можна закохатися! Але одного дня іншими очима глянув на неї: з довгою косою, чорними оченятами, тоненькою шиєю і маленькими грудьми.

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Творчі муки Федька Котигорошка

Сказати про своє кохання Вітька наважився Федькові Котигорошку. Вони були дуже близькі приятелі. Федько вмів тримати язик за зубами. Друзі були не схожі. Вітька – високий, худий, з рідким білявим чубчиком, не міг і хвилини спокійно всидіти на місці. Федько – маленький, товстий, флегматичний, смаглявий (за що прозивали Жучком), мав дванадцять років. Здавалося, що Федько котився на своїх коротеньких ногах. Його сестра працювала в бібліотеці, і він мав можливість багато читати.

Федько радив негайно освідчитись у коханні, а потім вигукнув, що треба серенаду. Федько пояснив, що це пісня закоханих, у всіх іспанських романах закохані своїм дамам співають. Федько пообіцяв написати таку серенаду, що Галя сама за Вітькою бігатиме. Саме цього й хотілося Вітьці.

Федько написав такий вірш:

Дорогая Галя,
Я тебе кохаю.
Серце в грудях б'ється
І до тебе рветься.
В жилах кров вирує
І любов мою нуртує.
Світ мені не милий,
І не милі ріки.
Сам стаю я не свій,
Ти моя навіки,
Я навіки твій.

Вітьці сподобалося. Але не вмів співати. Федько рішуче підсмикнув штани (він доношував штани батька, і вони завжди злітали у важливі моменти) і бадьоро сказав, що щось придумують, бо якщо п'яні співають, то закоханим і сам бог велів. Вирішили хлопці піти разом. Тільки потрібні ще були гітара, сомбреро і місячна ніч. Гітару Вітька взяв у сестри. А сомбреро послужив солом'яний капелюх, який Вітька вкрав з опудала в діда Свирида.

Як на гріх, після обіду пішов дощ, і затяглася негода. Та нарешті на п'ятий день дощі вгамувалися. Ще кілька днів чекали місячної ночі. Одного вечора вигулькнув молодик.

Серенада

Опівночі хлопці спинилися біля очеретяного тину. Федько радив починати. Вітьчина рука смикалась на струнах, але серенада геть-чисто вилетіла з голови, Федько ззаду підказував. Вітька зажмурився і – наче з мосту у воду стрибав – щодуху загорлав:

Дорогая Галя,
Я тебе кохаю.
Серце в грудях б'ється
І до тебе рветься...

Соловейком Вітька заливатися не міг, а тому й далі кричав під тином скільки було

сили:

В жилах кров вирує

І любов мою нуртує...

Вітя спробував було ніжніше, але вийшло голосніше.

Тим часом десь закудкудахкали кури, злякано гавкнув собака. Та Вітька, увійшовши в раж, нічого не чув, а горлав далі свою серенаду. Зненацька рипнули двері і на ганок вийшла... баба Хівря. Виявилось, хлопці переплутали хати.

Вітьку й Федька наче вітром здуло. Тут Федько придумав відіслати поштою вірш у газету, щоб його надрукували.

"Шановний товаришу Горобець!"

З того часу, як творчі муки Федька Котигорошка полинули до Києва, Вітька не знаходив собі місця. Чи надрукує газета їхній вірш? І Вітька жадібно гортав сторінки газет.

Одного ранку приятелі вирішили піти на пошту і запитати, чи немає їм листа. Раптом побачили, як до них йшла Галя. Вітьці здавалося, що вона пливла, ледь торкаючись землі стрункими ногами в білих черевичках та гордо несучи маленьку голівку з товстою косою. Під час літніх канікул вона працювала листоношею. Вітька розгублено мовчав, бо всі думки повилітали з голови. Він не помітив, що Галя теж змінюється при зустрічі з ним. Галя запыла, де Жучок. Він був за спиною Вітьки і раптом сказав, що Вітька закохався. І тої ж хвилини Вітька зірвався з місця і чкурнув.

Галя почала питати Федька, в кого закоханий Вітька. Пообіцяла за відповідь купити халви. Федько проговорився, сам того не розуміючи, що кохає Галю Вітька. Галя віддала Федькові лист для Вітьки.

Лист був з редакції, якій вірш "Як я Галю Козачок здорово кохаю" не сподобався.

Зілля, що приворожує...

На другий день, читаючи "У неділю рано зілля копала", Федько Котигорошко зненацька ляснув себе по лобі й голосно вигукнув, що треба Галю приворожувати. Хлопець побіг до баби Векли, котра добре зналася на травах і лікувала зіллям від усіх хвороб. Вона трохи не дочувала. Федько кричав про приворотне зілля, від крику його аж живіт заболів. Баба почула це і повела хлопця в хату, де напоїла якимось зіллям. Федько випив, бо хотів, щоб одчепилася і дала зілля для Вітьки.

І тут негадано в животі Федька так забурчало, що він, тільки ойкнувши, кулею вилетів з хати... Так і закінчилася історія з зіллям... Того дня Федько, раз у раз хапаючись за живіт, бігав у бур'ян та все бурчав, що глуха тетеря переплутала зілля.

Лише в надвечір'я Федькові трохи полегшало.

Федько готує агресію

Минув ще один день безнадійного Вітьчиного кохання. Галя Козачок пташкою пурхала по Чаплях, розносячи пошту, і не відала й не гадала, що готує Федько Котигорошко.

Котигорошок радив Вітьці переходити до дій. Він цілу ніч не спав і написав любовне послання від імені Вітьки. Послання було довгим, з багатьма звертаннями,

порівняннями й зворотами. А вкінці було прохання призначити рандеву (побачення).

Лист мав віднести Федько.

Діалог про підготовку до штурму

Федько, після передачі листа, розповідав Вітьці, що Галя довго читала листа, довго стояла, а потім сказала, щоб Вітька приходив сьогодні о п'ятій годині. Федько пояснював, що робити: сісти з Галею на лавочку, зітхати, ніби збираєшся помирати, називати її "зіронько", "сонечко моє яснеє", "ясочко". Якщо ж вона скаже, що не любить, то казати "У-у, зміюко лукавая!".

Вітька Горобець більше розгубився й злякався, аніж зрадів першому побаченню. Куди й поділася його хоробрість. Одне діло самому тихенько кохати, а друге, коли вона каже "приходь".

На Голгофу!

І пішов Вітька Горобець на перше побачення до Галі Козачок, як на страту. За Вітькою покійно котився вірний Федько. Вітька сказав, лишити його одного. Федько сів край дороги. Хлопець уже був біля хати Галі, уже й далі пройшов, як раптом вибігла Галя. Вони сіли на лавочку.

Вітька побачив близько себе тоненьку дівочу шию з маленькою синьою жилкою. Та жилка швидко-швидко пульсує. Потім його погляд надibuє традиційні дівочі ямочки на рожевих засмаглих щоках з ледь помітним ніжним пушком біля вух, ще вище Вітька бачить тонку брову, мов крило чарівної птиці. Яка ж вона гарна!

Вітька згадав, що пора зітхати. Він так зітхав, що Галя подумала, що Вітька вдавився. Дівчина попросила сказати Федьку, щоб більше не писав таких посланій. Потім згадала, що треба наносити діжечку води. Попросила допомоги у Вітьки.

Діжечка виявилася здоровенною бочкою, відер на тридцять. Добре, що підійшов Федько і допоміг. Удвох робота пішла значно жвавіше. "Я й не підозрював, що кохання таке важке", – зітхав Федько, тягнучи двадцять відро. Після такої пригоди хлопці спали, як мертві.

О зміюко лукавая!!!

Другого вечора Вітька рубав дрова у Галі Козачок. А що він мав робити, коли, прийшовши на своє друге побачення, застав дівчину за прозаїчним рубанням дров.

Як і першого вечора, Галя кудись зникла. Та Вітька того не помітив. Він рубав дрова. Прийшов допомагати і Федько.

Ось тут і сталося...

Федько саме підняв над головою кувалду, щоб добре розмахнутися. Вітька сидів і тримав клина. Удару не було, бо Вітька побачив, як городом йшла Галя із сином чаплівського фінагента Петром Білим. Вона весело сміялася до нього, і Петро теж сміявся. "О зміюко лукавая!" – вимовив Вітька. Федько говорив: "Жінки, вони на все здатні". Хлопці пішли з подвір'я. Федько говорив, що це ще не страшна зрада. Згадати б хоча козака Чаплю, на честь якого назване їхнє село. Козак був добрий, але мав ніс довгий та гострий, наче дзьоб. Прозвали Данила через той ніс Чаплею. Він закохався у дочку шинкарки, красуню Оксану. Вона не хотіла козака з таким носом. Шинкарка

сказала, що допоможе вмовити дочку. Отож Чапля й унадився в шинок і пропив увесь хутір, який шинкарка дала в придане Оксані, кола та вийшла за сотника.

Вітька вирішив викликати Петра на битву, на герць. "Тобто на дуель?" - уточнив Федько і запропонував себе за секунданта.

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Пора вставати, Вітю, на дуель. А ти все ще спиш із гарячим піском на животі, закоханий мужчино чотирнадцяти неповних років.

Зранку Вітьку будить Федько і говорить, що вже пора. Вітька Горобець крокує попереду, як і годиться, з гордо піднятою головою, Федько Котигорошко, підтримуючи в пазусі самопал, котиться за ним слідом і важко зітхає. Самопал цілу ніч готував Федько. Він радий, що така важлива подія відбудеться за його участі.

Дуель

25 липня 1964 року. Сьома година ранку. Самопали вже заряджені. Секунданти уточнюють останні деталі дуелі. Федько говорить, що першим стріляє Вітька. Потім пропонує ще в останню хвилину помиритися. Вітька відмовляється. Секунданти роздали супротивникам по коробці сірників. Дуелянти звели самопали й націлили один на одного. Федько кричить до Петрового секунданта Юрка, щоб відійшов, бо його може садонуті. Побілілий Юрко, хлопчина років дванадцяти, Петрів сусід, котрий, власне, й пішов у секунданти тому, що був винен Петру п'ятнадцять копійок, позеленів, позадкував, а тоді кинувся тікати до села.

Раптом закричав Петро, чи це насправді справжня дуель. Федько крикнув: "Вогонь!" і, впавши на землю, обхопив голову руками. Тріснув сірник, спалахнув. Вогник обхопив жовтяву порошину на запалі Вітьчиного самопалу. Вітька звів голову, глянув на Петра, який уже втік. Вітька в ту ж секунду відчув, як його руку з силою рвонуло вгору. Самопал не стрельнув, він вибухнув.

Коли Вітька розплющив очі, розірваний, чорний од порошу самопал лежав долі і все ще димів. Обличчя пашіло жаром, а на зубах щось тріщало. Вітька сплюнув - і до ніг випав почорнілий од порошу зуб...Виявилось, що Федько всипав більше порошу, бо хотів, щоб друг переміг. А самопал просто розірвало.

До місця дуелі прибіг чаплівський міліціонер Грицько Причепа і немилосердно сюрчав. Щоб дати змогу секундантові втекти, Вітька повільно побіг у протилежний бік, перечепився, впав. Доки він зводився, підбіг захеканий Причепа і схопив його за руку. Міліціонер сварився, назвавши дуелянтів двома дурнями.

Арешт

Від пострілу, арешту крутилася голова, болів вибитий зуб, і що найгірше - настрій був нікудишній. Вітьку посадили у сараї. Привели і Петра, котрий прийшов з повинною. Петро говорив, що Гальки й бачити не хоче, а про дуель подумав, що це така гра. На городі він полов кукурудзу. Вітька від несподіванки впав на соломі і розреготався на

весь сарай: "Ха-ха-ха!.. Кукурудзу полов!". Вітька спитав, чому Петро раніше це не сказав, не було б дуелі.

Зайшов міліціонер Причепи. Була сильна спека. Міліціонер скинув пояс з кобурою і сорочку. Він сказав, що прочитає хлопцям лекцію. Раптом хтось покликав Причепу. Вітька не уважно глянув услід Причепі і від несподіванки аж свиснув. Біля стільця лежав пояс з кобурою.

У Вітьки ростуть крила

Одним стрибком Вітька опинився біля стільця і тремтячими руками схопив кобуру. Але у ній виявились кусень хліба і два помідори. Петро і Вітька поділили їжу і пообідали.

Зненацька за глухою стіною сараю почувся сердитий крик Причепи і розпачливий вереск Федька Котигорошка. Виявилось, що Федько хотів підкопати сарай і звільнити дуелянтів.

Причепи побачив, що його кобура відкрита, а обіду вже нема. І в цю мить у сараї з'явилася Галя Козачок, яка кинулась до Вітьки і припала губами до його обпеченої щоки. Галя потягла Вітьку за руку з сараю до колодязя, щоб умити. Причепи, Федько та Петро мовчки переглянулися. Лекція відмінилася.

Біля колодязя Галя метушилася біля Вітьки, щось весело щебетала і хлюпала на Вітьку чистою водою.

Частина друга. Голуба куниця.

Чаплівський циркульник

Усі чаплівські чоловіки стриглися у діда Левонтія, який у молодості стриг овець. До нього пішов і Вітька, бо збирався на побачення. Левонтієва машинка почала сердито шамкати. Жуючи, засмикала Вітьчине волосся, в хлопця рясно потекли сльози. Машинка повисла на потилиці з повними зубами волосся. Дід взявся ладнати машинку. А час побачення уже наближався. Може, Галя вже чекає на леваді. Вітька сьогодні збирався з дівчиною в кіно, та ще й на вечірній сеанс, як справжній чоловік.

Вже кілька тижнів минуло з часу дуелі, а Вітька все ще ніяк не міг заспокоїтися. Про дуель дізналося всьє село. Усі потішалися над дуелянтами й вигадували різні комічні історії.

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Трагедія Федька Котигорошка

Федько стояв голяка біля корита і прав свої єдині штани. З Федьком сталася така жахлива історія, що навіть його, врівноваженого і спокійного, надовго вивела з себе.

Вітька не мав грошей на квитки у кіно, попросив допомоги у Федька. Котигорошок шаснув у сарай, набрав повну пазуху яєць і запихтів до сільського буфету. Він мав продати яйця, щоб були гроші на квитки.

Біля конов'язі тупцяла гніда коняка, яка не підпускала до себе маленьке руденьке

лошатко. Таке несправедливе й бруталне поводження із меншим вкрай обурило Федька. Забувши, що в пазусі два десятки яєць, він рішуче підійшов до коняки. Але в ту мить впав на коняку голодний гедзь. Коняка мотнула головою. Удар дістався Котигорошкові, і він з двома десятками яєць у пазусі покотився. Підтримуючи руками штани, з холош яких витікала яєчня, розлючений Федько чимдуж покурів додому.

Так, це була катастрофа

Але штани вже сохли, і до Федька поволеньки поверталися рівновага та спокій. Більше яєць у сараї немає, а Вітька ось-ось прибіжить.

Біля хвіртки раптом зупинилася знайома гніда коняка з рудим лошатком і заіржала, а в сідлі сидів міліціонер Грицько Причепа, який приніс карбованець за яйця. Міліціонер бачив, що сталося і пожалів Федька.

Скільки буде двічі по два?

Ручного годинника Вітька не мав. Тому на побачення взяв хатній будильник, дарма, що кишеня відстовбурчилася.

Хлопець мріє про ту щасливу мить, як між вербами з'явиться Галя. Хлопцеві хотілося утнути для Галі щось героїчне, щось таке лицарське.

Замріяний, Вітька й не помітив, як підійшла Галя – струнка й висока, в білому платті, зашаріла від швидкої ходи, а очі сяяли ніяково й радо.

Ходили поміж вербами, і Вітька розгублено мовчав, бо не знав, як поводитись і що говорити. Галя, схиливши голову набік, задумливо перебирала в руках квіти.

Хлопець мовчав, і щоб він щось сказав, Галя запитала: "Вітю! А скільки буде двічі по два?".

"Казбек"

Йшли вузькою звивистою вуличкою, що вела з левади у центр села до клубу. Вітька був радий, що вірний Федько таки роздобув для нього карбованця, і він тепер купить Галі квиток, як справжній мужчина.

А поки що хлопець елегантним жестом (принаймні так йому здалося) витяг з кишені коробку "Казбеку". Він не курих і терпіти не міг їдкого тютюнового диму. Але всезнаючий Федько авторитетно заявив, що всі закохані неодмінно смалять цигарку за цигаркою у всіх романах, повістях, кінофільмах.

Подавивши в собі огиду до тютюну, запалив цигарку, затягнувся і хрипло закашляв. Галя здивувалася, а Вітя так закашлявся, що викинув цигарку. Ненароком підпалився тин Пріськи Деркач. Вона так кричала, що збіглося усе село. Вітька погасив пожежу. Тину згоріло мало, метрів з півтора.

Коли зайшли до клубу, докручувалася добра половина фільму. Довго в пітьмі шукали вільного місця. Вітька, водячи Галю за руку, волів, щоб те місце не скоро віднайшлося. Їх силоміць посадили. Вся зала припинила очікування поцілунку героїв фільму. І раптом у Вітьчиній кишені голосно задеренчав будильник, який все деренчав і деренчав, ніби хто проколював його шпагою. Поцілунок був зірваний.

Ой співали цвіркуни, заливалися...

Вони йшли, побравшись за руки, а куди – і самі не знали. Простували просто так, як

просто так ходять ночами закохані. Слухали невидимих цвіркунів. І сталося чудо: якийсь цвіркун заспівав у Галиних косах. Вітька відчував себе найщасливішою людиною.

Стояли на тому місці, де зовсім недавно відбулася дуель і де гримів постріл кохання. Вітька поцілував Галю. І здригнулась планета Земля...

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Щоправда, в ту мить, як здригнулась планета і народився перший поцілунок, біля ставу пролунало здивоване і вражене: "Хі-і! Оце так Ві-і-тька-а! Ну й дає!".це був Федько. В першу мить Вітька хотів було розкричатися і кинутися на приятеля з кулаками та, глянувши на його безгрішну і сяючу посмішку, стримався.

Федько мав незвичайний вигляд: за поясом у нього стирчала сокира, в одній руці він тримав вила-трійчата, а в другій – великий кухонний ніж. Федько пояснив, що передавали по радіо, що з пересувного звіринця в Одесі вискочив лев і його вже три дні не можуть спіймати. Довелося під охороною Котигорошка повертатися в село.

Дарунок

Федько докоряв Вітці, що ще не подарував Галі жодного подарунка. Наприклад, міг би купити цукерок. Тільки не було грошей. І тут Федько придумав вкрати у діда Свирида сливок.

Федько Котигорошко переліз через верболозний тин... Сливи висіли густо, апетитно, ледве тримаючись на пожовтілих хвостиках. Федько вже нашматував їх півпазухи, як з хати вигулькнув дід Свирид і закричав ловити злодія. Федько, незважаючи на свою вайлуватість і неповороткість, вилетів із садка і з усього розгону налетів на комірника Сидора Гуску. І раптом з комірникових штанів і пазухи так і сипонуло зерно! Де не візьмись – Грицько Причепи. Причепи побачив, що діється і просив Федьку прийняти подяку за затримання злодія. "Потім, потім з подякою", – скромно відмахнувся Федько й, підтримуючи руками пазуху з потовченими сливами, шмигнув у бокову вуличку.

Народні прислів'я про кохання

В ніч на 25 серпня 1964 року доля Галі Козачок була вирішена. Федько вирішив, що треба її сватати, бо народна мудрість говорить: "Коли любиш – так женись, а не любиш – відступись!" Вітька був приголомшений, вкрай здивований і вражений. Але погодився.

Котигорошок сказав, що буде сватом і зробить так, що Галя й писнути не встигне, як буде засватана. Федько відразу побіг у сільмаг по хлібину.

Турецький охотник

25 серпня 1964 року у чотирнадцятилітньої Галі трапилось диво: до хати прийшов маленький і товстенький весільний сват з білою хлібиною в руках, став на порозі і привітався. Соломія Кіндратівна, Галина мати, низенька рухлива жінка років сорока, кинула на прибулого веселим чистим оком і співуче відповіла на привітання. Федько

почав, за давнім українським звичаєм, говорити про князя, який шукає куницю, а Федько-мисливець йому допомагає.

Галя так знітилась, що не знала, що й діяти. Виручила Галя мама: "Народна мудрість говорить: поспішиш – людей насмішиш". І попросила час на роздуми – десять років.

Виряджаючи свата, Соломія Кіндратівна в сінях щось насипала йому в кишеню.

"Вітька+Галя"

Вітька і Федько стояли під явором, похнюпивши голови. Федько намагався втішити друга. Добре, що не дали гарбуза, а лише гарбузового насіння.

Федькові здавалося, що гарбузового насіння для того насипали, щоб полузати і гарненько подумати. Сват з молодим лузали й думали. Десять років – час величенький, але що вдієш. Треба зачекати. Справжня любов все життя чекає. Раптом Федько витягнув ніжик і видряпав на яворі "Вітька + Галя".

Гарячий пісок – ліки універсальні

І сниться Вітьці Горобцю дивний сон. Біжить куниця – голубі іскри розсипає, а він – за нею. А голубі іскри так і сиплються, і куниця аж спалахує дивним голубим сяйвом. На десятий день здоганяє голубу куницю. Ось-ось схопить її... І тільки руки простягнув, а тут хтось як крикне: "Куди ж ти ото руками?! Іч, який швидкий!". А позаду пихтить Федько і хникає, що закохався, але не знає у кого.

...Уві сні Вітька так голосно кричав і так безладно розмахував руками, що зовсім сполошив матір, яка подумала, що в сина гарячка.

А ліки у матері були універсальні: гарячий пісок. Нагріла і синові на живіт поклала, не відаючи, що синові ще десять років бігти за куницею.

Чи здожене він колись голубу куницю? Поживемо – побачимо.

Стислий скорочений переказ по главах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.